

Robert Vannoy, Historia ya Agano la Kale, Hotuba ya 17

Laana juu ya Kanaani, Meza ya Mataifa, Babeli

Laana juu ya Kanaani (Mwa. 9:25-26)

Tulikuwa tunajadili Mwanzo 9, laana juu ya Kanaani, sehemu ya mwisho ya sura hiyo. Nilitoa maoni machache kuhusu hali ya jumla hapo; tulikuwa tumefikia maudhui ya kauli za laana/baraka ambazo Nuhu anazitoa katika mistari ya 25-27. Kwa hivyo hapo ndipo ninapotaka kuanza, na kuangalia maudhui ya kauli hizo. Tunasoma katika mstari wa 25, Nuhu anasema, “Alaaniwe Kanaani, atakuwa mtumwa wa watumwa kwa ndugu zake.” Nadhani wazo la “atakuwa mtumwa wa watumwa kwa ndugu zake,” linamaanisha atakuwa mtumishi kamili. Atawatii ndugu zake; ni aina ya uundaji wa msisitizo. Kwa hivyo swali ni kwamba ndugu zake ni akina nani? Hilo limejibiwa kwetu ukifungua sura ya 10 na kutazama mstari wa sita. Sura ya 10 ni mti wa familia wa mataifa unaowafuata watu hadi wana watatu wa Nuhu. Unasoma katika mstari wa 6, “wana wa Hamu: Kushi, Misri, Putu na Kanaani.” Mwanzo 9:26 inasema, “Alaaniwe Kanaani, atakuwa mtumwa wa watumwa kwa ndugu zake.” Ndugu zake ni Kushi, Mizraimu na Putu. Mizraimu ni tafsiri ya neno la Kiebrania la Misri. Kwa hivyo Mizraimu ni eneo la Misri, Kushi mara nyingi hutambuliwa na Ethiopia, lakini kwa upande mwingine kuna Kushi huko Mesopotamia kwa hivyo kuna mzozo kuhusu kama Kushi inarejelea watu waliokaa Mesopotamia au Ethiopia. Put labda ni Afrika Mashariki au Arabia Kusini, kuna mzozo kuhusu hilo pia.

Lakini nadhani hoja inayozungumziwa hapa ni kwamba wazao wa Hamu na watu hawa, Wakanaani, wakiwa ndio kipengele kimoja tunachopaswa kuangalia Mwanzo 10:15-20, ili kuona Wakanaani walikuwa akina nani. Tunapoangalia mistari ya 15 na inayofuata, “Kanaani alikuwa baba wa Sidoni, mzaliwa wake wa kwanza, na Wahiti, na Wayebusi, na Waamori, na Wagirgashi, na Wahivi, na Waarki, na Wasini, na Waarvadi, na Wazemari, na Wahamathi. Baadaye koo za Wakanaani zilitawanyika na mipaka ya Wakanaani ilianza Sidoni kuelekea Gerari hadi Gaza, na kisha kuelekea Sodoma, na Gomora, na Adma, na Seboimu, hadi Lasha. Wazao wa Wakanaani ni wale watu

waliomiliki kile kilichokuja kujulikana kama nchi ya Kanaani ambayo Waisraeli hatimaye waliichukua. Ukisoma baadaye katika masimulizi ya ushindi unapata marudio ya watu, Wahivi, na Wayebusi, na Wagergashi, na Wasini na kadhalika.

Mwisho wa “*-im*”, nadhani itakuwa vigumu kuuchambua. Ukirudi kwenye sura ya 10 tena ili kuelewa hilo, kulikuwa na miisho mingi ya *-im*, “Na Misri akazaa Waludi, na Waanami, na Walehabi, na Wanaftuhi.” Nadhani dalili hapa ni kwamba hawa wanarejelea watu. Sasa kama kulikuwa na mtu fulani nyuma ya watu hawa aliyeitwa jina hilo katika umoja ambao kisha unakuwa wingi ni vigumu kusema. Inawezekana kabisa. Lakini katika sura ya 10, kwa ujumla unazungumzia watu wanaotokana na babu. Kama ilivyo katika mstari wa 6, Hamu ni babu lakini Kushi, Mizraimu na Puti wanaonekana kuwa vichwa vya watu vinavyowakilisha.

Lakini Wakanaani kama ilivyoenezwa katika sura ya 10, ni watu waliomiliki nchi ya Kanaani. Nadhani utimilifu wa hili unaonekana vya kutosha katika ukweli kwamba Wakanaani walikuwa watu wasio na umuhimu sana na waliotiishwa katika nyakati za kale. Mesopotamia na Misri zilikuwa mamlaka kuu. Kanaani ilikuwa aina ya msalaba ambapo mamlaka hizo mbili zilipigania udhibiti na Wakanaani hawakuwa mamlaka kubwa katika Mashariki ya Karibu ya kale. Wa kwanza angekuwa Kanaani, mtumishi wa watumishi kwa ndugu zake, Kushi kama Mesopotamia na Mizraimu inayowakilisha Misri, kwamba Wakanaani walikuwa watumwa kwa Wamesopotamia na Wamisri.

Ukoo wa Sethi Unapoendelea na mstari wa 26 unasoma, "Atukuzwe Bwana Mungu wa Shemu, Kanaani atakuwa mtumishi wake." Hii ni kauli ya kuvutia, "Atukuzwe Bwana Mungu wa Shemu." Kwa nini iwekwe hivyo? Hakika si kwamba Shemu alikuwa na uhusiano wowote na Yahweh. Ikiwa Mungu amebarikiwa, lazima iwe kile Mungu atafanya kupitia Shemu na matokeo yake. Sasa hii ni mara ya kwanza katika Maandiko kwamba Mungu anatambuliwa na kundi fulani la watu. "Bwana Mungu wa Shemu." Ametambuliwa kwa njia fulani maalum na Shemu. Sasa inaonekana kwangu kwamba maana ya hili ni kwamba ukoo wa Shemu utakuwa ukoo ambao mbegu iliyoahidiwa katika Mwanzo 3:15 hatimaye itatokea.

Sasa, bila shaka, katika sura ya 11 unafuatilia ukoo wa Shemu hadi Ibrahimu, na kisha, kuanzia Ibrahimu na kuendelea. Lakini Kanaani atakuwa mtumishi wake, yaani Kanaani atakuwa mtumishi wa Shemu. Na huwezi kujizuia kufikiria kwa njia ya kutimiza ushindi huo, kwa sababu ni kutoka kwa ukoo wa Shemu, kupitia Ibrahimu, Isaka, Yakobo, kupitia wazao wa Yakobo, Waisraeli hatimaye wanakuja na kuichukua nchi ya Kanaani, na kuwatiisha Wakanaani. Kwa hivyo unapoingia katika kitabu cha Wafalme, kwa mfano, unasoma katika 1 Wafalme 9, “Na watu wote waliosalia wa Waamori, Wahiti, Waperizi, Wahivi, na Wayebusi, ambao hawakuwa wa wana wa Israeli, watoto wao waliosalia baada yao katika nchi, ambao wana wa Israeli hawakuweza kuwaangamiza kabisa, juu yao Sulemani aliwatoza ushuru wa utumwa hata leo.” Kwa hivyo huna ushindi tu, ambapo wengi wa watu hawa waliangamizwa wakati wa ushindi huo, lakini wale waliosalia walilazimishwa kufanya kazi ya kulazimishwa. Kwa kweli una kauli ya kinabii hapo, kumbuka tuko katika wakati wa Nuhu. Kwa hivyo kauli hizi zina athari kubwa.

Ukoo wa Yafethi Kumbuka kama nilivyosema, hizi si kauli za matamania au hasira. Ni za kinabii kweli. Roho alikuwa akizungumza kupitia Nuhu katika kauli hizi. Mwanzo 9:27, “Mungu atampandisha Yafethi, naye atakaa katika hema za Shemu; na Kanaani atakuwa mtumishi wake.” Sasa hakika kauli ya kwanza iko wazi, Yafethi atapanuliwa. Kuna mjadala fulani kama kauli hiyo inahusiana na idadi ya watu au kijiografia, sina uhakika unaweza kusuluhisha hilo kabisa. Katika Mwanzo 10:2-5 unasoma, “ Wana wa Yafethi: Gomeri, Magogu, Madai, Yavani, Tubali, Mesheki na Tirasi. Wana wa Gomeri: Ashkenazi, Rifathi na Togarma. Wana wa Yavani: Elisha, Tarshishi, Kitimu na Rodanimu .” Sasa Madai au Wamedi wako Mesopotamia. Yavani kwa ujumla inahusishwa na Wagiriki katika rasi hiyo ambapo Ugiriki iko sasa. Baadhi ya wengine ni vigumu kuwatambua. Lakini kwa vyovyote vile, tunasoma kwamba “Mungu atamkuza Yafethi, naye atakaa katika hema za Shemu.”

Sasa kuna swali kuhusu maana ya kifungu hicho cha maneno, “kukaa katika hema za Shemu.” Baadhi ya wachambuzi wanasema kwamba kinaonyesha riziki au ulinzi.

Yafethi atakaa katika hema za Shemu. Shemu kwa namna fulani atampa Yafethi riziki na ulinzi. Nadhani Ross ana wazo bora zaidi. Ross anapendekeza kwamba “kupanua” kunahusiana na eneo, katika kifungu cha maneno “Mungu atampa Yafethi riziki.” Kukaa katika hema za Shemu kunamaanisha ushindi wa eneo hilo na Wayafi. Ushindi, nadhani kuna msingi mzuri wa hilo kwa sababu katika Zaburi 78:55 unasoma, “Aliwafukuza mataifa mbele yao, akawagawia urithi kwa mstari, akawafanya makabila ya Israeli kukaa katika hema zao.” Sasa, bila shaka, hii haizungumzii Yafethi, na Shemu, inazungumzia ushindi wa nchi ya Kanaani. Unaona kile kinachosema, “Aliyafanya makabila ya Israeli kukaa katika hema zao.” Na kuishi katika hema zao katika muktadha huo kunaonekana kumaanisha ushindi. 1 Mambo ya Nyakati 5:10, inasema “Na katika siku za Sauli walipigana vita na Wahajiri, walioanguka kwa mikono yao; wakakaa katika mahema yao katika nchi yote ya mashariki ya Gileadi.” Na inaonekana kama tena, kinachodokezwa ni ushindi. Waliwashinda watu hawa na kuchukua eneo lao. Ili ionekane unabii hapa ni kwamba Yafethi atapanuliwa na atamshinda Shemu, atakaa katika mahema ya Shemu.

Ross anasema ushindi halisi wa kisiasa unakusudiwa, na unaona hilo mwanzoni kwa Wagiriki na Warumi. Na Wagiriki na Warumi, mwanzoni Alexander anasukuma mashariki na kuichukua nchi ya Kanaani, miongoni mwa nchi zingine nyingi. Kisha baada ya kuvunjika kwa ufalme wake, hatimaye Warumi walichukua. Katika ushindi wa Warumi wa Kanaani, una utimilifu wa hilo. Hata hivyo, maana yake ni hii, husababisha baraka za kidini. Kwa sababu ni kupitia mawasiliano na Wasemiti, na watu wa Kiyahudi ndipo Wagiriki na Warumi hatimaye wanamjua Kristo. Kwa hivyo Mungu anampanua Yafethi, na anakaa katika hema za Shemu, ambapo hatimaye husababisha baraka za kidini kwa Yafethi. Kwa hivyo hizi ni kauli fupi lakini zina athari ndefu na ni muhimu sana. Maswali au Maoni Yoyote?

Rudi kwenye Laana kwa Kanaani

Unamaanisha , je, alimlaani Kanaani badala ya Hamu? Nadhani kitu pekee unachoweza kusema kuhusu hilo ni kwamba Nuhu aligundua kwamba kwa namna fulani sifa zilizoonyeshwa katika Hamu pia zilikuwa katika Kanaani lakini labda kwa kiwango

cha juu zaidi. Tunachogundua ni kwamba Wakanaani walikuwa watu waliokuwa na sifa nyingi za tabia zisizo za maadili kama ilivyoenezwa katika Mambo ya Walawi na katika sehemu zingine katika Agano la Kale . Inaonekana kwangu, anaona kitu kama hicho, lakini siwezi kuwa na uhakika, hakuna maelezo hapa, lazima tu ufanye dhana ya aina hiyo.

Ndiyo, Nuhu aliamka kutoka kwenye divai yake na akajua kile mwanawe mdogo alikuwa amemtendea, kisha anasema, “Kanaani alaaniwe.” Kitabu cha NIV Study Bible Note hapo kinasema, “Wengine wanadai kwamba mwana wa Hamu angeadhibiwa kwa sababu ya dhambi ya baba yake.” Lakini kisha kinaendelea kusema kwamba ni bora kushikilia kwamba Kanaani na wazao wake wangepadhibiwa kwa sababu wangukuwa wabaya zaidi kuliko Hamu. Tazama Mambo ya Walawi 18, nadhani la mwisho labda linafaa zaidi.

F. Meza ya Mataifa katika Mwanzo 10 Tuendeleo hadi F. “Meza ya Mataifa katika Mwanzo 10,” Sitapitia hili kwa undani wowote, naweza kutaja kwamba kuna makala nzuri kuhusu Mwanzo 10 katika *Kamusi Mpya ya Biblia* . Inajaribu kuwatambua watu hawa wengi. Kuna utata mwingi na majadiliano na majina mengi kati ya haya. Lakini, ikiwa unataka kufanya kazi zaidi juu ya hilo, unaweza kuangalia makala hiyo. Nadhani hiyo iko kwenye bibliografia yako. Karibu theluthi moja ya njia iliyo chini kwenye ukurasa wa 11, TT Mitchell, “Taifa, meza ya-” katika *Kamusi Mpya ya Biblia* .

Katika sura ya 10 ambapo una jedwali hili la mataifa, una kitu cha kipekee katika fasihi ya kale. Hakuna kinachofanana na hili, si kama ilivyo katika simulizi la gharika, ambapo una baadhi ya kufanana na hadithi za uumbaji, lakini hakuna kufanana na sura ya 10, ambapo umoja wa jamii ya wanadamu unafuatiliwa hadi kwa mababu wa awali. Katika hali hii, ni kutoka kwa wana watatu wa Nuhu ndipo watu hawa wote wametoka. Sura hiyo ni upanuzi wa mistari ya 18 na 19 ya sura ya 9. Tazama 18 na 19, kabla tu ya kipindi hicho cha tukio la Nuhu. Mistari ya 18 na 19 inasema, “Na wana wa Nuhu waliotoka katika safina, walikuwa Shemu, na Hamu, na Yafethi. Hamu ndiye baba wa Kanaani.” Kanaani inavutia sana, kwa sababu ni Wakanaani watakaowasiliana na

Waisraeli. “Hao ndio wana watatu wa Nuhu; na miongoni mwao dunia yote ilienea.” Sura ya 10 inaelezea kauli hiyo. Dunia nzima ilieneaje kutoka kwa wana watatu wa Nuhu? Kwa hivyo ni mti wa familia wa watu au mataifa, sio sana watu binafsi. Mara nyingi, mataifa yalianza na mtu fulani. Inarudi kwenye swali lililoulizwa hapo awali.

Baadhi ya mataifa yanajulikana sana, na baadhi yao hayajulikani sana. Katika mstari wa 6 una Mizraimu, yaani Misri. Katika mstari wa 22 una Elamu na Ashuru, ambazo ni mifano ya mataifa yanayojulikana sana. Kuna idadi ya aina hizo za wingi ambazo tayari tumezitaja kwa mwisho huo wa “– *im* ”. Hupati aina hiyo ya kitu katika nasaba za watu binafsi, lakini una idadi yao katika sura hii. Pia una aina nyingine ya umbo unaloliona kwa mfano katika mstari wa 16 na unaofuata, Wakanaani na Wayebusi. Mwisho wa “–*ite*”, Waamori, Wagirgasi, Wahivi, Waarki, Wasini, na Waarvadi. Hiyo ni kama kusema Waingereza, au Wafaransa au kitu kama hicho. Ni ishara zaidi ya watu au mataifa kuliko ilivyo ya watu binafsi.

Nimrodi Sasa tofauti moja iko katika mstari wa 8 na unaofuata, ambapo unasoma Kushi alimzaa Nimrodi. Sasa unakumbuka mjadala wa Kushi akiwa Mesopotamia, katika hatua hii inaonekana wazi kuwa Mesopotamia, kwa sababu inasema, “Kushi alimzaa Nimrodi.” Na huyo anaonekana kuwa mtu binafsi, kwa sababu “alianza kuwa hodari duniani. Alikuwa mwindaji hodari mbele za BWANA: kwa hiyo inasemekana, kama Nimrodi, mwindaji hodari mbele za BWANA. Na mwanzo wa ufalme wake ulikuwa Babeli, na Ereki, na Akadi, na Kalne, katika nchi ya Shinari. Kutoka katika nchi hiyo alitoka Ashuru, akajenga Ninawi.” Inaonekana kuwa eneo hilo la Mesopotamia, na anaonekana kuwa mtu muhimu sana, muhimu sana hivi kwamba ametambulishwa katika jedwali hili la mataifa. Jina lake ni Nimrodi. Kumekuwa na majadiliano mengi kuhusu Nimrodi alikuwa nani, na hakuna suluhisho la kumtambulisha na mtu fulani wa kihistoria anayejulikana. Baadhi wamependekeza kuwa alikuwa Naram Sin wa Akkad ambayo ilikuwa yapata mwaka 2220 KK Finegan anajadili Naram Sin lakini hamjadili Nimrodi kwenye ukurasa wa 46 na unaofuata. Sidhani kama tunajua Nimrodi alikuwa nani, lakini lazima alikuwa mtu muhimu. Kuna makala katika orodha yako ya vitabu, iliyoandikwa

na WH Bithspen, “Nimrod alikuwa nani?” ambapo anajadili baadhi ya uwezekano bila uhakika na hitimisho kubwa.

Hadhira ya Awali ilikuwa nani? Sasa kuhusu madhumuni ya sura niliyotaja tayari ni kuwafuatilia watu hadi wana watatu wa Nuhu. Lakini inaonekana kuwapa wale ambao hii iliandikwa kwa mara ya kwanza taarifa ya jinsi watu waliowajua walivyohusiana na wana hao watatu. Sasa, swali ni kwamba hii iliandikwa kwa mara ya kwanza kwa nani? Na hatuwezi kuwa na uhakika sana kuhusu hilo. Angalia mambo machache kuhusu. Gharika ilikuwa tayari imetokea. Mstari wa 1, “Sasa hivi ndivyo vizazi vya wana wa Nuhu, Shemu, Hamu, na Yafethi: nao walizaliwa wana baada ya gharika.” Nimrod alikuwa mtu wa kihistoria anayejulikana. Babeli na Ninawi zilikuwa tayari zimeanzishwa. Unaona kwamba katika mistari ya 10 na 11. Sodom na Gomora hazikuwa zimeharibiwa bado, kwa sababu wakati Wakanaanani wanapoharibiwa, mipaka yao inasema, “mnapokwenda Sodom na Gomora.” Na cha kushangaza, mkanganyiko wa lugha ulikuwa tayari umetokea. Mstari wa 13, “Hawa ndio wana wa Shemu, kwa jamaa zao, kwa lugha zao, katika nchi zao, kwa mataifa yao.” Sasa hadithi ya mnara wa Babeli haitokei hadi sura ya 11. Lakini unaona mfuatano katika hatua hii. Unafanya kazi na wana watatu wa Nuhu na jinsi haya yote yalivyotokea kutoka kwa wana watatu wa Nuhu. Mwandishi ameweka hilo mwishoni mwa hadithi ya Nuhu, kabla hajapata kutuambia kuhusu mnara wa Babeli. Lakini watu hawa wote wanaendelea kwa lugha na lugha zao tofauti, na, bila shaka. Hii imeelezwa baadaye katika sura ya 11. Ili mtu fulani apendekeze kwamba hii inaweza kuwa iliandikwa karibu wakati wa Ibrahimu, na hiyo ingeeleweka. Inaonekana watu wengi hawa wangejulikana karibu wakati wa Ibrahimu (karibu 2000 KK).

Musa Alipataje Taarifa Zake? Musa ilibidi afanye kazi na vyanzo, na nyenzo za awali katika kitabu cha Mwanzo. Musa hakuwepo wakati wa Ibrahimu au kabla ya wakati wa Ibrahimu. Alipataje taarifa kuhusu wakati huu, kuhusu Nuhu, kwa mfano? Alipataje taarifa kumhusu Ibrahimu? Lazima alikuwa na nyenzo fulani. Kwa hivyo nadhani kwamba alifanya kazi na rekodi zilizoandikwa tayari za nyakati za awali ili

kutunga sehemu za kitabu cha Mwanzo, sawa, kitabu chote cha Mwanzo kwa jambo hilo. Hiyo ni kabla ya wakati wa Musa kwa sababu Musa anaonekana katika sura za mwanzo za Kutoka. Ingeweza kufunuliwa. Bwana angeweza kumwambia mambo haya. Hiyo inawezekana. Lakini inaonekana kwa uandishi wa Maandiko kwa ujumla, namaanisha ukiangalia kitabu cha Wafalme, ni wazi kwamba alifanya kazi na vyanzo vilivyoandikwa. Kitabu cha Samweli, ni wazi kwamba mwandishi alifanya kazi na vyanzo. Katika Mambo ya Nyakati una maandishi ya nabii Samweli yaliyotajwa waziwazi. Maandishi ya nabii Samweli yalikuwa yapi? Lazima aliweka baadhi ya kumbukumbu za wakati wake. Mtu aliyekusanya kitabu cha Samweli lazima alitumia rekodi hizo. Kwa hivyo basi si jambo lisilo la kawaida mahali pengine katika Maandiko kwa maandishi wa vitabu vinavyochunguza vipindi virefu vya kihistoria kutumia vyanzo vya habari kabla ya wakati wao. Na kwa kweli milenia moja kabla ya Ibrahimu. Ndiyo maana unaona, mara nyingi, unapozungumzia kuhusu vyanzo, hasa kwa wainjilisti, inaonekana kama aina fulani ya makubaliano na ukosoaji wa vyanzo. Hili ni jambo tofauti kabisa na hilo. Ni kwamba tu nadhani wanahistoria hawa walitafiti nyenzo zao. Kama vile mwanahistoria angefanya leo. Sasa Roho Mtakatifu aliamuru hivyo ili kile walichotumia na walichoandika kiwe bila makosa. Hakuna tatizo kutumia vyanzo (tazama Luka 1:1-4). Tatizo linakuja unapoanza kusema kitabu hiki kinaundwa na idadi ya vyanzo X na vinapingana. Sasa kama, maelezo ya hati ya J kuhusu uumbaji ni tofauti na hati ya P ya uumbaji. Hayo mawili hayawezi kuoanishwa. Yanapingana na si sahihi kihistoria au ya kuaminika. Basi una tatizo halisi. Maswali mengine yoyote kwenye meza ya mataifa katika Mwanzo 10?

G. Mnara wa Babeli na Mkanganyiko wa Lugha (Mwanzo 11:1-9) Hilo linatuleta kwa G. “Mnara wa Babeli, na mkanganyiko wa lugha, Mwanzo 11:1-9.” Acha nisome mistari hiyo, “Dunia yote ilikuwa na lugha moja na usemi mmoja.” Tazama sasa tunarudi nyuma kabla ya wakati ambapo watu hawa wote walikua, “Watu walipoelekea mashariki, wakapata uwanda huko Shinari, wakakaa huko. Wakaambiana, ‘Njoooni, tufanye matofali, tuyachome vizuri.’ Walitumia matofali badala ya mawe, na lami badala ya chokaa.

Wakasema, ‘Njoooni, tujijengee mji, wenye mnara unaofika mbinguni, ili tujifanyie jina, tusitawanyike juu ya uso wa dunia yote.’ Lakini BWANA akashuka ili kuuona mji na mnara waliokuwa wakiujenga watu hao. BWANA akasema, ‘Ikiwa kama watu mmoja, wanaozungumza lugha moja, wameanza kufanya hivi, basi hakuna wanachokusudia kufanya kitakachowashinda. Njoooni, tushuke chini na kuwavurugia lugha yao ili wasielewane.’ Kwa hiyo BWANA akawatawanya kutoka huko waende duniani kote, nao wakaacha kuujenga mji huo. Ndiyo maana ukaitwa Babeli—kwa sababu hapo ndipo BWANA alipoichafua lugha ya ulimwengu wote. Kutoka hapo BWANA akawatawanya juu ya uso wa dunia yote .”

Kwa Nini Mungu Aliingilia Kati Katika Mnara wa Babeli? Sasa tunachokiona katika hadithi hiyo ni jinsi wingi wa watu unavyoelezewa katika sura ya 10. Katika sura ya 10 kama nilivyosema, tofauti ya lugha tayari imetajwa. Kwa hivyo sasa tunaona sababu ya mgawanyiko huu wa watu katika makundi mengi ya lugha ilikuwa nini. Nadhani tunaweza kusema kwamba sura hiyo imekusudiwa kuchukuliwa kama kumbukumbu ya kitu ambacho kilitokea, tukio la kihistoria. Wengi wangesema ni hadithi au hadithi. Wengi wangeiainisha, kama tulivyojadili hapo awali kama hadithi ya kikabila. Unaweza kutumia hadithi hiyo kuelezea kwa nini kuna lugha nyingi. Lakini imewasilishwa hapa kama historia iliyo wazi. Nadhani mtazamo mwingi wa mtu kuhusu swali hilo unategemea mtazamo wake wa msingi kuelekea Maandiko. Ikiwa inaiwasilisha kwa njia ya kuaminika na ya kuaminika inamaanisha ilitokea au haikutokea. Maandiko hakika yanadai kufanya hivyo. Hakuna sababu ya kushuku kwamba hayafanyi hivyo hapa.

Sasa, swali linatokea, ambalo si rahisi kujibu, mnara waliokuwa wakijenga ulikuwa nini? Kwa nini Mungu aliingilia kati? Ni nini kilichokuwa kinasumbua sana kuhusu kile walichokuwa wakifanya? Katika matibabu mengi ya hili, utagundua kuwa mnara wa Babeli unahusishwa na ziggurats za Mesopotamia. Labda umeona picha za majengo ya aina ya ngazi, miundo kama piramidi ya hatua ambayo ilijengwa Mesopotamia. Kuna nadharia mbalimbali kuhusu madhumuni yao. Nadharia kuu ni kwamba ilikuwa kiti cha enzi cha mungu na madhabahu ya mungu. Ilikuwa aina ya

mlima ambao mungu angetawala ulimwengu. Sasa kama unakumbuka kusoma katika Finegan, anasema kwenye ukurasa wa 50, akizungumzia nasaba ya Tatu ya Uru, ambayo ni 2000 KK, "Mfalme wa kwanza alikuwa Ur Namu, ambaye alichukua cheo kipya mfalme wa Uru na Akadi, ambaye kazi yake kubwa zaidi ilikuwa kujengwa kwa ziggurat kubwa huko Uru. Ziggurat iliyosimama Babeli na Hammurabi ya leo, nyumba ya jukwaa la Uru la mbingu na dunia. Ikawa maarufu zaidi na ikakumbukwa katika mapokeo ya kibiblia kama Mnara wa Babeli." Kwa hivyo anasema kwamba ziggurat, iliyojengwa na Hammurabi, ambayo ingekuwa yapata 1700 KK, ndiyo inayokumbukwa hapa katika mapokeo ya kibiblia kama mnara wa Babeli. Lakini anasema ziggurat huko Uru ndiyo iliyohifadhiwa vizuri zaidi kati ya makaburi yote ya aina hii na kadhalika. Hilo lingepaswa kudhani kwamba nyenzo hapa ni aina ya kitu cha hadithi sana, kilichounganishwa na ziggurat ambayo Hammurabi alijenga yapata 1700 KK Lakini tunazungumzia kitu kilichojengwa kabla ya 1700 KK. Hii ni nyuma kabla ya wingi huu wa lugha na watu kuibuka. Kwa hivyo sidhani kama kunaweza kuwa na uhusiano wowote kati ya ziggurat yoyote ya sasa iliyopo Mesopotamia na mnara wa Babeli.

Kusudi la Mnara wa Babeli Watu wengi hujaribu kuelezea hasira ya Bwana kwa msingi kwamba hii ilikuwa aina fulani ya ibada ya kipagani iliyokuwa ikifanywa kwenye ziggurat hizi. Inavutia ukiangalia neno la Kiebrania la "mnara," mstari wa 4 unasema, "Njoo, tujenge mji na mnara." Neno la Kiebrania ni *migdol*. Nitaliweka ubaoni kwa wale ambao wamechukua Kiebrania. Ukiangalia matumizi ya neno hilo, utagundua kuwa linatumika mara nyingi katika muktadha wa ngome, minara ya ulinzi. 2 Mambo ya Nyakati 26:9, "Tena Uzia akajenga minara huko Yerusalemu kwenye lango la pembeni, na kwenye lango la bonde, na kwenye ugeuzo wa ukuta, akaiimarisha. Pia akajenga minara jangwani, akachimba visima vingi; kwa maana alikuwa na ng'ombe wengi." Inaonekana kusudi la haya lilikuwa la kijeshi. Katika Kumbukumbu la Torati, tukizungumzia kuhusu Wakanaani, unasoma katika 1:28, "Tupande wapi, ndugu zetu wametuvunja moyo wakisema, Watu ni wakubwa na warefu kuliko sisi; miji ni mikubwa na yenye kuta hadi mbinguni." Hapo huna neno "mnara" limetumika, lakini una miji

yenye kuta, lakini “imejengwa kwa kuta hadi mbinguni.” Unaona katika Mwanzo 11:4, “na tujenge mji na mnara ambao kilele chake kitafika mbinguni.” Ni aina hiyo hiyo ya usemi. Una usemi huo huo, katika Kumbukumbu la Torati 9:1. “Utavuka Yordani leo, uingie kuyamiliki mataifa yaliyo makubwa na yenye nguvu kuliko wewe, miji mikubwa na yenye kuta hadi mbinguni.” "Imeimarishwa hadi mbinguni," kuna marejeleo mengine kadhaa ambayo yana minara yenye wazo la kuimarisha. Sasa, labda kinachoendelea hapa katika Mwanzo 11:4 ni kwamba Babeli na watu waliokuwa wakijenga mji huu walitaka kuufanya kuwa kitovu cha nguvu za kisiasa, na aina ya udhibiti wa kidikteta kwa wanadamu wengine. Hilo ni pendekezo tu, aina fulani ya udhibiti kamili na utawala.

Unaona katika mstari wa 4 inasema sio tu tujenge mnara unaofika mbinguni, bali pia tujenge jina. Walitaka kuwa watu wenye jina. Walitaka kuwa watu mashuhuri. Wazo hilo limefuatiliwa nyuma, unakumbuka katika sura ya 4 tayari, mstari wa 17, “Kaini akamjua mkewe; naye akapata mimba, akamzaa Henoko; akajenga mji, akauita mji huo, kwa jina la mwanawe, Henoko.” Hilo liko katika ukoo wa Kaini. Na katika Mwanzo 6:4, unapokuwa katika simulizi hilo la wana wa Mungu na binti za wanadamu, “Palikuwa na majitu duniani siku hizo; na pia baada ya hayo, wana wa Mungu walipoingia kwa binti za wanadamu, wakazaa nao watoto, hao wakawa watu hodari wa zamani, watu wenye sifa.” Kwa hivyo kuna uzao wa mahusiano haya ya wake wengi ya wafalme wa majimbo ya jiji ikiwa ndivyo unavyoelewa Mwanzo 6:4, “watu wa jina.” Inaonekana kama tayari ilikuwa pamoja na vurugu duniani. Kwa hivyo inaonekana kwangu inaweza kuwa aina hiyo ya wazo inahusika katika sura ya 11 katika kujenga mnara wa Babeli, yaani, furaha ya nguvu za mwanadamu mbali na Mungu. Kwa hivyo kusudi la mnara lingekuwa kuridhika kwa kiburi cha mwanadamu, jaribio la kupanua utawala wa kidhalimu na Mungu anaingilia kati. Anasimamisha ujenzi wa hilo na kuwatawanya watu.

Mchafuko wa Lugha Sasa hilo linatuleta kwenye mkanganyiko huu wa swali la lugha kwa sababu Mungu anasema, “ Tazama, watu hawa ni mmoja, na wote wana lugha moja; na haya wanaanza kufanya; wala sasa hakuna kitakachowazuilia, walichokusudia kufanya. Nendeni, na tushuke, tukavuruge lugha yao huko, ili wasielewe lugha ya kila

mmoja. Basi BWANA akawatawanya kutoka huko juu ya uso wa dunia yote; nao wakaacha kuujenga mji.” Swali linaloulizwa mara nyingi ni, ni kwa kiwango gani matokeo ya utafiti wa lugha yanalingana na Mwanzo 11:1-9? Wale wanaosoma lugha watatuambia kwamba lugha huendelezwa kwa mchakato mrefu wa polepole na lugha zote zinabadilika, kwa mfano. Zote ziko katika mchakato wa mabadiliko ya mara kwa mara na unaweza kuona hilo leo. Unaweza kuona hilo ukiangalia kwa kipindi cha miaka kadhaa na lugha fulani. Tunaweza kuona hilo kwa Kiingereza, kwa jinsi kilivyobadilika katika miaka mia kadhaa iliyopita. Sasa hakika Mwanzo 11:1-9 haizuii aina hiyo ya maendeleo ya lugha, lakini inaibua hoja muhimu ya tafsiri, ambayo ni je, mstari wa 7 unatoa sababu ya utawanyiko? Mstari wa 7 unasema, “Na tushuke chini, tukavuruge lugha yao huko, ili wasieleweane maneno ya mtu na mwenzake. Basi BWANA akawatawanya.” Je, ni mchafuko wa lugha unaosababisha utawanyiko, au mstari wa 8 unatoa njia za kukamilisha mchafuko wa lugha katika mstari wa 7? Kwa maneno mengine, je, ni kwa sababu watu walitawanyika na kisha walipojitenga na kukaa katika sehemu tofauti, lugha tofauti polepole zilibadilika? Je, mstari wa 7 unasababisha mtawanyiko katika mstari wa 8 au mstari wa 8 unatoa njia za kukamilisha mchafuko wa lugha katika mstari wa 7? Mtazamo wa kawaida zaidi, na unaokubalika zaidi kwetu, ni kwamba kitendo cha Mungu cha mara moja kilikuwa ni mchafuko wa lugha kwa njia fulani isiyojulikana.

Hatujui jinsi alivyofanya hivyo. Lakini kulikuwa na kitendo cha Mungu mara moja, “na tushuke chini, tukavuruge lugha yao huko.” Alifanya hivyo. Hatujui jinsi gani hasa, lakini alivuruga lugha za watu ili wasiweze kuelewana. Hilo lilisababisha mtawanyiko.

Unapata watu ambao hawawezi kuwasiliana, na wale wanaoweza kuwasiliana wanakusanyika na polepole mnatawanyika. Kwa hivyo uingiliaji kati wa kimungu ungekuwa mkanganyiko wa ndimi. Mtawanyiko ulikuwa matokeo. Ikiwa ndivyo ilivyo, michakato ya sasa ya ukuzaji wa lugha haihusiki hapa, kwa hivyo uingiliaji kati wa kimungu unarudiwa.

Uwezekano mbadala ambao baadhi wamebishania ni kitendo cha Mungu cha

kutawanya mara moja. Tena kwa njia fulani isiyojulikana, lakini aliwatawanya watu. Aliwatawanya na kisha lugha zikachanganyikiwa kulingana na michakato inayoonekana sasa, kwani watu walitenganishwa. Kwa hivyo uingiliaji kati wa kimungu ungekuwa katika kutawanya. Wataalamu wa lugha wanatuambia kwamba kutenganishwa kwa makundi mawili ya watu wanaozungumza lugha moja, ambao wametengwa, kutasababisha wakati na lugha mbili zisizoeleweka, jambo ambalo linavutia. Hilo limeonyeshwa, kutenganishwa kwa watu wenye lugha moja, kutokana na muda fulani kutakuwa na lugha zisizoeleweka kwa pande zote. Kwa hivyo hilo ni pendekezo la pili ambalo baadhi wametoa. Labda wote wawili walihusika.

Pendekezo la tatu ni kwamba labda zote mbili zilihusika. Labda Mungu aliingilia kati, akachanganya ndimi zilizosababisha kutawanyika, na kisha mchakato huo wa utofautishaji wa asili wa lugha unaanza na kuendelea. Sasa, wataalamu wa lugha wanaosoma lugha wanatuambia kwamba kuna lugha nyingi sana, na zinatofautiana sana, kiasi kwamba haziwezi kufuatiliwa hadi kwenye umoja wa asili. Hata hivyo, zinaweza kufuatiliwa hadi kwenye idadi ndogo ya lugha asilia. Hilo linaonekana kuendana na hili, kama Mungu angechanganya lugha, hatujui ni lugha ngapi, lakini ingekuwa idadi ndogo na kisha mamia na maelfu ya lugha hizi tunazozijua leo zilikua baada ya hapo.

Katika kitabu hiki, *Sayansi ya Kisasa na Imani ya Kikristo*, kiko kwenye orodha yako ya vitabu, kuna maoni katika makala ya profesa, katikati, "Wakristo na Anthropolojia," kuhusu lugha inayovutia. Wanaonyesha kwamba lugha zote leo katika historia yote iliyorekodiwa zimekuwa zikipitia mabadiliko yasiyokoma na ya kudumu. Imeharakishwa zaidi katika baadhi kuliko katika zingine, lakini lugha zote zinabadilika kila mara. Zaidi ya hayo, vikundi vyote vya lugha au lahaja ambavyo havifanyi jumuiya moja au inayoingiliana vinabadilika kwa njia ambayo vinazidi kueleweka. Hivyo, katika baadhi ya maeneo nchini Sudan barani Afrika, ndani ya umbali wa saa chache za kutembea, huzungumza lugha ambazo hazieleweki kwa pande zote, ingawa zote mbili zinatokana na lugha moja ya asili. Mchakato huu unaendelea katika historia. Kwa hivyo lugha hizo ni tofauti kama, sasa nitasoma orodha ndefu ya lugha, kama vile lugha za kisasa za Kiingereza, Kijerumani, Kiholanzi, Kidenmaki, Kinorwe, Kiswidi, Kiayalandi,

Kiskoti, Kigaeli, Kiwelisi, Kilithuania, Kipolandi, Kirusi, Kiboheemia, Kireno, Kifaransa, Kiitaliano, Kiromania, Kialbania, Kigiriki, Kiirani, Kihindu, bila kusahau lugha za kitamaduni ambazo sasa zimetoweka ambazo nyingi kati ya hizi zimetokana nazo, Kilatini na Kisanskriti. Pamoja na lugha zingine nyingi ambazo hazijulikani sana, zote zinaweza kuonyeshwa kuwa zinatokana na michakato ya kawaida ya mabadiliko kutoka kwa lugha ile ile inayoitwa Indo-European na wataalamu wa lugha. Indo-European na Hittite, ambazo sasa zimetoweka, pia zinaweza kuonyeshwa kuwa zimetokana na lugha za zamani zaidi. Unaona, unapata hifadhi hizi za lugha kutoka nyuma hadi kundi la asili, kundi dogo la lugha. Ni jambo la kushangaza sana.

Bila shaka, mchakato huo leo labda umepunguzwa kwa kiasi fulani na mawasiliano ya kisasa. Kiingereza kinakuwa lugha ya kimataifa. Nadhani hiyo inavutia. Stigers anasema katika ufafanuzi wake kuhusu Mwanzo, ambao pia upo katikati ya ukurasa wa 11, kwamba Mwanasayansi wa Ashuru amegundua kwamba kuna uhusiano dhahiri kati ya lugha za wenyeji wa Amerika ya Kati na Kusini, visiwa vya Pasifiki na Sumeria na Misri. Kwa hivyo unaona unahama kutoka Sumeria, Mesopotamia na Misri hadi Amerika Kusini na Visiwa vya Pasifiki. Na unapata miunganisho kati ya lugha za watu hawa. Maswali au maoni yoyote?

Johnathan Clancy aliyenukuliwa
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Rachel Ashley
Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt